

NAPREJ!

Vse za napredek slovenskega ljudstva!

Časopis »NAPREJ!« izhaja dvakrat mesečno, in sicer 4. in 18. — Uredništvo, administracija in ekspedicija je v Ljubljani, Selenburgova ul. 6/II. — Vse denarne pošiljatve je pošiljati na naslov: »Delavska tiskovna družba v Ljubljani, r. z. z o. z.« — Vse dopise in spise na uredništvo. — Naročnina za celo leto: K 2.50, za 1/2 leta K 1.25, v Nemčijo K 3.—, v Ameriko K 4.60. — Posamezne številke 8 vin.

Kako klerikalizem vzgaja naše slovensko ljudstvo?

Katoliško-klerikalni »Slovenec« je v svoji številki z dne 15. aprila prinesel naslednji dopis pod naslovom: »Bogoskrunstvo in ljudska sodba.«

»Iz Št. Jerneja se nam piše: Nedavno je bilo čitati v »Slov. Narodu« napade na takratnega č. g. kaplana v Št. Jerneju in smešenje lurškega znamenja v Rakovniku. Iz istega vira kakor te zlobnosti, se je sedaj rodilo vsekako tudi dejanje, ki jasno kaže, kam vede liberalna hujskarija — ne samo na Španskem, marveč tudi na Slovenskem. V Banu malem. občina Kostanjevica, župnija Št. Jernej, živi neki Jožef Tičar. Ta človek je 11. t. m. zrezal in vrgel na tla sliko č. g. kaplana Kolbezna, ki jo je vzel iz okvirja. Vzel je tudi kito las pri Mariji. To je bila pa samo predigra prihodnjemu bogoskrunskemu dejanju, ki ga je pri lurški Materi izvršil v noči od 13. na 14. aprila. Pobral je v votlini vse slike, podobice, sveče, spominke ter tudi krasni Marijini kip in vse skupaj znesel na kup ter zažgal. Ker Marijin kip ni hotel zgoreti, ga je razbil na drobne kosce, le glava je cela ostala. Ko so ljudje zvedeli za to hudodelstvo so šli po storilca, ga zvezali in prignali na mesto hudodelstva ter ga ondi privezali. Ob pogledu na opustošeno svetišče se je ljudstva polastila silna žalost in grozno ogorčenje. Bilo je nad 200 ljudi, ki so glasno jokali in grozili zločincu, ki je kakor Juda

lškarjot stal med njimi. Končno se ljudstvo ni moglo več brzdati ter je dejansko napadlo bogoskrunca, topli so ga in zasramovali. Tedaj sem prvič videl v svojem življenju, kaj se pravi ljudstvo z oskrumbo njegove najdražje svetinje: vere, razdražiti. Ljudsko maščevanje je grozno. Ker se ravno dela v vinogradih, so najbolj razdraženi pričeli nositi skupaj količe in komaj jih je bilo zadržati, da niso napravili grmade in zažgati bogoskrunca. Stal je nemo med njimi v nekem plašču in s klobukom na glavi — prava podoba peklenskega hlapca in framasonskega »mučenika«! Ljudje so neprestano prihajali in odhajali v praznjih oblačilih in z otroci na rokah in ob strani. Ko se je najhujše razburjenje poleglo, je neka žena začela moliti rožni venec neki fant pa je potegnil hudobnežni klobuk z glave. — Med ljudmi je ena sama sodba, da je bil Tičar podkupljen in nahujskan od onih, ki so imeli toliko povedati proti rakovniški lurški Mariji. Čudno je, da poklicani činitelji ne posežejo vmes in ne zapro bogoskrunca, ki je tudi grozil, da bo vse razbil in zažgal sosedne vasi.«

Grozne reči, kaj ne? Človeku vstajajo lasje... Kako pa je pravzaprav s tem? Kaj je s tem Tičarjem? »Slov. Narod« z dne 23. aprila prinaša sledeče pojasnilo:

»Jože Tičar iz Malega Bana, občina Kostanjevica, je slaboumen človek in je bil kot tak tudi že v blaznici na Studencu. Ker ni bil ljudem in imetju varen, je bil domov poslan, kjer

je hodil na dnino in je posebno v graščinskih gozdih kostanjeviške graščine delal drva. Vsak ve, da je slaboumen, a ni doslej nobenemu delal sile.

Zadnji čas pa je kazal znake intenzivnejše oboletosti in je v tem stanju prišel v Novi Lurd. Tam je iz tablice vzel sliko kaplana Kolbezna in jo uničil, potem pa se je spravil na kito (las), darovano novolurški Mariji, in jo nosil okoli. Ko so ljudje zvedeli o tem dejanju Tičarjevem v Novem Lurdu, so ga zvezali in gnali na žandarmerijsko postajo v Št. Jernej. Orožništvo ni hotelo z norcem nič opraviti imeti in je to eskorto odslovilo. Nato so izpustili Tičarja, ki je bil že tako razkačen, vsled takega ravnanja, da je iz Št. Jerneja domov grede pri Novem Lurdu zakuril kup drv in tja znosil vse berglje, lase, tablice, svečnike, in druge čudezne predmete. Iz oltarja je vzel tudi Marijin kip in ker ta ni hotel goreti (ker je bil lončen), ga razbil na drobne kosce.

Drugi dan so ga ljudje dobili mirno spečega na neki zidanici. Takoj so ga zvezali z vrvmi in ga tirali v Novi Lurd, kjer so ga privezali na neko drevo, da se ni mogel ganiti. Tisti dan je prišlo mnogo pobožnega ljudstva tje gledat upostošeno „svetišče“. Ljudje so v svojem verskem fanatizmu trdo zvezanega in privezanega Tičarja topli do krvavega, in bi ga bili ubili in na grmadi sežgali, da nista dva gospoda iz Kostanjevice, ki sta bila priči groznega prizora, z resnimi besedami odvrnila ljudi od takega početja.

Kostanjeviško županstvo, ki je že par dni preje zvedelo, da je Tičar postal razburljiv, je že takrat brzojavilo upravitelstvu blaznice na Studencu, pa je dobilo odgovor, da se bolnika ne more sprejeti, ker je blaznica prenapolnjena. Šele potem, ko je županstvo v Kostanjevici, uvidevši da je Tičar v smrtni nevarnosti pred versko fanatizirano množico, odločno zahtevalo, da se umobolni sprejme v blaznico, ga je na podlagi zdravniškega izpričevala poslalo tjekaj ter rešilo bolnika.

„Slovenčev“ dopisnik, kateri še gotovo z naslodo sanja o srednjeveškem sežiganju krivo-vercev, pravi, da je dejanje umobolnega Tičarja (ki je analfabet) sad liberalne hujskarije v „Slovenskem Narodu“ in da je bil Tičar podkupljen in nahujskan od liberalcev. Da „Slovenčevemu“

dopisovalcu taka „ljudska sodba“ zelo ugaja in bi menda rad, da bi na ta način sodilo nahujskano ljudstvo vsakega, kdor trdi, da je Novi Lurd na Dolenjskem nova sleparija, ki služi samo nekaterim izkoriščevalcem.

In naša duhovščina odobrava tako trgovino in tako ljudsko sodbo.

Pa kaj duhovščina, še posvetne oblasti trpe kaj takega. Gotovo bi moralo okrajno glavarstvo krško te sleparje takoj napoditi ter prepovedati to novodobno malikovanje in izžemanje ljudstva. Pa tudi državno pravdnništvo v Novem mestu bi storilo prav, ako bi zasledovalo one vnete „vernike“, ki so umobolnega človeka privezali na ta kraj in ga tako izpostavili smrt-nemu trpinčenju, ki je trajalo cel dan.

Zasledovalo pa naj bi se tudi one, ki so privezanega umobolnega človeka, ki ni imel moči braniti se in je že vsled svoje neozdravljive bolezni vreden največjega pomilovanja — do krvavega topli in že znašali drva za grmado, na kateri bi ga bili sežgali, da niso usmiljeni ljudje preprečili tega groznega čina.

Ako se v tem oziru res ničesar ne ukrene od poklicanih oblasti, potem vemo, da ni več daleč, ko bodo v Avstriji v prosvitljenem XX. stoletju prasketale grmade, na katerih bodo zdhovale žrtve „ljudske sodbe“.

Dolenjski kmet.

*

Ali naj še kaj dodamo k temu? Vsak si lahko sodbo napravi: da je klerikalizem res eden najhujših sovražnikov ljudskega razuma!

Državni dolgovi.

Sedaj, ko je ljubeznivi avstrijski finančni minister Bilinski povečal državni dolg za dobrih dvesto milijonov kron, je vredno navesti nekoliko suhih števil, ki pokazujejo, kako gopodari država. Če bi se po naših dolgovih imelo sklepati o našem bogastvu, bi se moralo misliti, da smo neizmerno bogati. Svote, ki jih plačujemo za obresti in amortiziranje, so velikanske, ljudstvo večinoma še ne ve o njih, dasi gre vse iz njegovega žepa. Če bi naši delavci, mali uradniki, učitelji, kmetje vedeli, kako se siplje državni denar velekapitalistom v žrelo, bi bili že davno pognali k vsem vragom svoje ljube zastopnike, ki dovoljujejo tako krasno gospodarstvo.

Avstrijski državni dolg je znašal

leta	kron
1868	5.384 134 632
1878	4 068,712 313
1888	7 850,568 825
1898	8 969 589 964
1908	9 974 004.251

Če primerjamo naraščanje državnega dolga po desetletjih, vidimo, da se je povečal od leta 1868 do 1878 za 684,577 982 kron. Nadalje pa je naraščal še strašneje namreč

od leta	do leta	za kron
1878	1888	1 881 856 212
1888	1898	1 119 021 139
1898	1908	1.004 414 287

Leta 1909. je narasel drž. dolg za 702,580,203 K, dosegel je že svoto 10.676,584,454 kron.

Poprečno je naraščal drž. dolg vsako leto za 100 milijonov kron, vsako desetletje za celo milijardo, t. j. za tisoč milijonov kron.

Seveda je naravno, da naraščajo vsled tega tudi troški za obrestovanje in amortizacije državnega dolga. Uprava tega dolga je znašala

1868	212,737.000
1878	248 945 000
1888	326 607.000
1898	361 493.000
1908	399 267 000
1909	427 222 000
1910 po proračunu	473.320.000

Celo petino vseh proračunskih potrebščin pozira uprava državnega dolga. Vsaka peta krona iz direktnih ali indirektnih davkov gre v ta namen.

Brez dolgov seveda tudi država ne more izhajati. A nihče se ne bi mogel pritoževati, če bi vlada najemala posojila za koristne investicije, od katerih bi sama ali pa prebivalstvo imelo dobička. Finančnemu ministru ni nihče očital kaj, če je najel denarja za gradnjo koristne železnice, ki se sama obrestuje in pospešuje gospodarske interese prebivalstva. Toda večinoma dela država puf le za militarizem, ki pač požira denar, ne daje pa ničesar od sebe. Lahko se pravi, da so milijarde, izdane za militaristične namene, prav tako izgubljene, kakor če se vržejo v morje.

Župan vlemesta — socialist.

Marsikaj, nad čimer se nasi mili filistri vgrajajo kakor svetnik nad hudičem, kar se jim zdi

naravnost nemogoče, se uresničuje v drugih krajih, ne da bi se pogreznil svet ali podrlo nebo. Tako se je pred kratkim zgodilo v velikem amerikaškem mestu Milwaukee, da so socialni demokratje dobili večino v občinskem svetu in da je bil za župana izvoljen socialni demokrat, sodrug Seidel.

V malih občinah se je tudi v naši bližini že večkrat zgodila taka «nesreča», da je bil rdečkar izvoljen za načelnika; na Češkem n. pr. ni to že nič posebno nenavadnega. In ljudstvo je v takih občinah zelo zadovoljno z upravo. Ampak da bi veliko mesto postavilo socialista na čelo, je pri nas, ne le na Slovenskem, ampak v Avstriji sploh še povsem izključeno; kajti take volilne pravice nima še nobena avstrijska občina, da bi bila taka volitev sploh mogoča; pa tudi take vlade ni, ki bi predlagala odobritev take «pregrešne» volitve.

Mesto Milwaukee je imelo že «demokratsko» in «republikansko» vlado. A to so le imena za dvoje klik, ki si hočeta obe polniti žepe na račun ljudstva. V Ameriki je kapitalizem razvit kakor nikjer na svetu ne, naravno je torej, da tudi kapitalistični rop ne pozna mej.

Milwaukee je največje mesto države Wisconsin in leži severno od Chikaga ob michiganskem jezeru. Razvilo se je čudovito hitro, kakor se razvijajo sploh le ameriška mesta. Še leta 1840. je imelo komaj 1750 prebivalcev, a leta 1900 jih je štel že 285.000, tri leta pozneje 313.000 in danes se ceni število na okroglih 400.000. V mestu prebivajo razne narodnosti; dobra polovica je nemška. Industrija je zelo razvita; že leta 1900 je bilo v mestu 3300 podjetij, v katerih je delalo 48 000 delavcev in se je izdelalo blaga za 720 milijonov kron. Najvažnejša je kovinarska in strojna industrija, pa strojarstvo in pivovarstvo.

Volilni boj je bil zelo oster. Tudi katoliški nadškof se je zelo trudil, da bi svoje ovčice, večinoma Čehe in Poljake, obvaroval socialističnega strupa. Pa ni pomagalo.

Novi župan, sodrug Emil Seidel, je po poklicu modelnik.

Sodrug!

Četrto leto je zopet minilo in začelo se je novo četrletje. Položite vsak roko na srce in se vprašajte: Kaj sem storil zadnje štiri mesece, da bi se razširil „Naprej“? Koliko novih naročnikov sem mu pridobil?

Ali Vas, ki si morate odgovoriti „nobenega“, nič ne peče vest? Ali se ne zavedate, da ste zanemarili dolžnost, ki jo ima zavedni sodrug? Vsi, kar Vas je, bi radi, da bi se razširila socialistična ideja, ki ste jo spoznali za edino rešilno. A kdo naj jo razširja, če ne Vaš list?

Poglejte, koliko žrtvujejo Vaši nasprotniki, da razširjajo stare in snujejo nove Vam sovražne liste? Zdramite se in polotite se krepke agitacije, da spravimo svoje glasilo na tisto stopnjo, na kateri bi ga vsi radi imeli. Od Vas je odvisno. Če je Vaša volja dovolj krepka, lahko dosežemo vse nasprotnike.

Črtice iz življenja fajmoštra Božidarja Kozamernika.

XI.

V občini Zaklancem — Kozamernik jo je hvalil kot vzorno, ker so pri volitvah vedno zmagali „črni“ — je umrl bogat kmet, ki je vse premoženje zapustil ženi. Otrok ni bilo. Kozamernik je vzel vdovo takoj „na piko“. Tolažil jo je, ko mu je prišla plačat pogreb, da bo za ranjkega že dobro, le za maše, za svete maše bo treba dati. Vdova je plačevala in plačevala. Ker pa je vedno mislila na ranjkega moža, je večkrat tarnala, da se ji zdi, da nima na onem svetu miru, da jo hodi „nazaj spominjat“. Kozamernik jo je zato nagovoril, naj ga pusti prekopati in položiti v nov grob, kar se je tudi zgodilo. Fajmošter ni za to nič več računal kot 2400 kron. Ko je večkrat posetil še bogato vdovo, opazil je, da začenja hirati vsled skrbi za ranjkega, zato jo je jel nagovarjati, da bo najboljša za njo in za ranjkega, če premoženje odda cerkvi, oziroma njemu kot predstojniku cerkve. S kuharico Ančko je doma o tem češče razpravljali. Ančka se je jezila; videti ji je bilo, da je ljubosumna radi župnikovih obiskov. Nekega dne sta imela prav živahno debato. Ančka je kar vpila: Vrag ve, kaj delate zmeraj pri tej stari babi, crknila bo kmalu, pa ste še zmerom za njo... Fajmošter se je namrdnil: Ja, ja, baba res ne kaže, da bi doživela spomladi, umreti pa le noče. Saj bom kmalu toliko zapravil za voz, ki me vozi k nji, kolikor mi bo ta coprnica nazadnje pustila...

Prilporočamo knjige in brošure „Delavske tiskovne družbe v Ljubljani“.

Našim čitateljem!

Tiste, ki niso doslej obnovili naročnine za leto 1910, zadnjič opozarjamo, da prihodnje številke ne dobe več, če ne pošljejo takoj naročnine. Torej!

Pro domo.

O tožbi, ki jo je naperil naš urednik sodr. Anton Kristan zoper gospoda Ivana Kocmurja, uslužbenca okrajne bolniške blagajne v Ljubljani, bomo poročali natančno prihodnjič, ko bo izrečena na merodajnem mestu odločilna beseda. Za sedaj prosimo čitatelje, naj potrpe in naj se ne puste begati po zavitih poročilih v meščanskih listih.

Za naš „Naprej!“ V mesec maju naj se naši prijatelji potrudijo, da čim najbolj razširijo naš list, ki naj bo vdomačen v vseh delavskih stanovanjih!

Iz idrijskega okraja.

Manifestacijski shod, vršec se dne 17. m. m. je bil za naše prebivalstvo velepomemben. Shoda se je udeležilo najmanj tisoč ljudi. No sploh je vabila ljudstvo na shod važnost dnevnega reda, ki se je glasil: 1. Postopanje deželnega odbora proti občini idrijski in 2. odgovor na delavske zahteve ter sklepi k temu. Po otvoritvi shoda, kojega je vodil sodrug Štravs, je dobil besedo kot poročevalec sodr. A. Kristan iz Ljubljane. Govornik je kot bivši občinski svetovalec razložil temeljito in poljudno cel dejanski položaj boja mestne občine z deželnim odborom radi znane hiše št. 509. Pokazal je vso perfidnost neznatne manjšine klerikalnih mož, koje ima Oswald za sredstvo, da nagaja mestni občini sedaj, ko se gre za obče ljudske koristi. Ni se pa uprl Oswald, niti drugi klerikalni reveži tedaj, ko se je to hišo izročilo peščici liberalne gospode, kar za 25 let v najem, za borih 400 K — najemnine! Štatiistični dokazi, ki jih je podal govornik o celi zadevi tega prepira, so ljudem, tudi onim, ki so še slepo sledili Oswaldu, odprli oči in slišali so se ogorčeni medklici: „Proč z Oswaldom, ga ne maramo več“ itd. Dalje so govorili kot gostje našega shoda še gg.: Tauzes, Gangl in Novak, ki so bili vsi mnenja, da je stališče in postopanje občinskih odborov pravo. Oswaldovo počenjanje v tej zadevi

je nekaj nečuvenga. Nato je dodal še predsednik sodr. Štraus par zanimivih dokazov, kako se klerikalci javnosti boje, in dal končno na glasovanje sledečo resolucijo: „Idrijsko prebivalstvo, zbrano na javnem ljudskem shodu dne 17. aprila 1910, obsoja z ogorčenjem postopanje beneficijata Oswalda in po njem deželnega odbora v zadevi občinske hiše št. 509. Pozivlja deželno vlado, da štiti pravice občinskega odbora Idrije proti svojevoljnemu postopanju deželnega odbora, in naj skuša z vso svojo avtoriteto vplivati, da bo zadeva prezidave hiše št. 509, rešena v korist idrijskega prebivalstva in sicer v zmislu dosedanjih sklepov občinskega odbora.“ Resolucija je bila z navdušenjem sprejeta z dodatkom, da bo naše občinstvo vstrajalo v tem boju do pravične zmage. Klerikalci, da si jih je bilo nekaj navzočih, se niso upali glasovati proti masi ljudstva. Oficielnega zastopstva pa ta stranka na shodu ni imela, dasi je bila specijelno povabljen. Ali te so svoje krščansko katoliško ime zadnji moment vtajili in odgovorili, da nimajo tega imena. Res je boljši naslednik Judeža Iškarijota biti, kot dajati ljudstvu odgovor. K drugi točki je prečital sodr. T. Brus, načelnik rud. zadruga pismeni odgovor rud. direkcije glede delavskih zahtev. Ker je bil odgovor povsem neutemeljen in se je nanašal ne le na sklepe shoda z dne 10. aprila, se je sprejela k tej točki enoglasno resolucijo: „Shod protestira z ogorčenjem proti čudnemu odgovoru c. kr. rudniškega ravnateljstva, ki ga je dalo krajevnemu delavskemu odboru rudarske zadruga z dne 15. aprila t. l., stev. 1922, s sledečih razlogov: a) Ker se v seji lokalnega delavskega odbora dne 10. t. m. ni stavilo nikakih prošenj po izboljšanju gmotnega položaja rudniških delavcev, ampak je bila na shodu splošnega delavstva sprejeta zahteva, koja je odbor le kot utemeljeno konstatiral in c. kr. rudniškemu ravnateljstvu v rešitev izročil; b) shod z obžalovanjem konstatira, da se niti one obljube, ki sta jih gg. sekcijski načelnik Homann in dvorni svetnik Billek obljubila glede izboljšanja akordov in draginjskih doklad do danes še niso vresničile, ampak se očitvidno akordi v rudniku zmanjšujejo, kar je dokazano s tem, da posamezni rudarji komaj dosejajo svojo normalno šitno plačo. c) Komisijski ogled, ki se je vršil dne 14. t. m. glede kakovosti žita v žitnem skladišču, smatra shod

za delavstvo brezpomemben in pristranski, ker se ni od delavstva niti enega zastopnika k ogledu povabilo. d) Shod še enkrat poziva c. kr. rudn. ravnateljstvo, da tekom 14 dni odgovori na vse stavljene točke v resolucijah z dne 21. marca, 22. septembra in 12. decembra l. l. glede šolskih in rudarskih zahtev, kaj je v zadevi teh ukrenilo, oziroma kaj namerava okreniti“. Tudi ta resolucija je bila soglasno sprejeta, na kar je predsednik zaključil skoraj dve uri trajajoče zborovanje.

Komedijo mladine imenuje „Slovenec“ našo manifestacijo 17. m. m. Da bi se od jedra razprave tega impozantnega shoda še bolje od-tujil pa jaha, kar v eni sapi naprej na mali formalni napaki, ki jo je napravil sodr. Štravs v Oswaldovem vabilu na shod. Češ, Štravs misli, da je deželni odbor c. kr. državni urad. Svetujemo dopisniku „Slovenca“ naj pogleda „Rdeči Prapor“ od 14. aprila t. l., v kojem je vabilo in dnevni red za ravno isti shod, pa se bo prepričal, da sodr. Štraus ni mislil in tudi danes ne misli, da je deželni odbor c. kr. urad, besede državni- pa tudi v Oswaldovem vabilu ni bilo si jo je mož torej sam prisvojil. Da se je beneficijat Oswald besede c. kr. tako zbal, da se niti na shod ni upal priti. to že verujemo. Če tudi on to veruje, ne vemo Novičar tudi podtika našim občinskim odbornikom, da so jo zavozili vsled tega, ker so poslušali neizobražene sod.-dem. voditelje. Povedano bodi klerikalnemu mazaču na ljubo, da so in bodo delali naši možje v občinskem zastopu po svoji volji in najboljši vesti za splošne ljudske koristi. neglede, ali je neznatni peščici črne, od Oswalda nahujskane manjšine po volji ali ne. Proti rudarski direkciji kaj govoriti, pravi „Slovenec“, bi ne bilo dobro, zato pa zabavljati čez klerikalce in Oswalda to je namen shodov. Uboga poštenost in objektivnost pri naši klerikalni gospodi, ki si ne upa napisati, kaj se je na shodih, ki smo jih sklicevali, govorilo in sklepalo za izboljšanje delavskega položaja, samo da bi direkcija ne zvedela, da hodijo tudi črni gospodje na shode, če ne za drugo, vsaj za špiceljne. Da se bodo v gotovem slučaju zopet lahko hlinili direkciji ali ministrstvu, da oni ne marajo toliko kot zahtevajo soc. dem., kakor se je to zgodilo l. 1907. Novičarja tudi to jezi, da so se naši sodrugi iz Sp. Idrije shodov udeležili. Verujemo, da kleri-

kalce peče, videti množice delavstva na naših shodih. Saj oni na njih shodičih nimajo niti enega našega, če jih celo skupaj štejejo.

Vabilo. Predsedstvo „Delavskega lovskega društva“ v Idriji, vabi vse svoje člane k redni seji, ki se vrši dne 5. t. m. ob 2. uri popoldan v hiši g. M. Čuka v društvenih prostorih. Pridite vsi!

Rudarji-delavci! Plačilnih listkov se je že precej nabralo, ki ne odgovarjajo plačilnemu normalu z l. 1907 od 30. novembra. Treba pa je, da jih prinesete vsi, ki ste manj zaslužili kot l. 1907. Štastika je potrebna na vsak način.

Člane „Obč. kons. društva“ opozarja na veliko izbero poletnih oblek, narejenih za moške in otroke ter vsakovrstnega ženskega oblačila naj-novejše vrste, kakor tudi slamnikov za moške in otroke. Držite se gesla: Svoji k svojim!

Z M E S.

„Konsumno društvo za Ljubljano in okolico“ v Ljubljani napreduje vsak dan. Sedaj je že odprlo četrto prodajalno v Ljubljani, v Sodni ulici št. 4. Prve dni v maju otvori peto prodajalno v Krakovem (na Krakovskem nasipu št. 10). Le tako naprej!

„Naši Zapiski.“ Našim čitateljem priporočamo prav toplo naročanje „Naših Zapiskov“, ki kot svobodna tribuna za modernega človeka vrše častno v vsakem oziru svojo nalogo. „Naši Zapiski“ izhajajo vsak mesec enkrat. Naroča se (naročnina znaša 4 K 80 v) v Ljubljani, Šelenburgova ulica 6/II.

Delavska tiskovna družba v Ljubljani opozarja čitatelje našega „Napreja!“ na bogato zalogo knjig in brošur. Bibliotekam dopolnjuje Del. tisk. Družba vse knjige, nemške kot slovenske. Sploh se je obračati na Del. tisk. družbo v vseh vprašanjih, tičočih se knjig in brošur.

Mednarodni socialistični zbor. Osmi mednarodni socialistični zbor je sklican v Kodanj za dobo od 28. avgusta do 3. septembra. Dnevni red je po sklepu mednarodnega tajništva sledeči: 1. Razmerje združenih organizacij k politični stranki. 2. Vprašanje delavske brezposelnosti. 3. Spravna sodišča in razoroženje. 4. Mednarodni rezultati delavskega zakonodajstva. 5. Organizacija mednarodnih manifestacij proti smrtni kazni. 6. Kako se dajo najhitreje izvrševati sklepi med-

narodnih zborov. 7. Organizacija mednarodne solidarnosti.

Ali ste že član konsumnega društva za Ljubljano in okolico ???

Ako ne, storite to takoj!

Vpisnina 1 krono, delež 20 krono.
(Plača se tudi v obrokih.)

PISARNA: Šelenburgova ulica 6. II

Z Jesenic.

V nedeljo, dne 17. aprila smo imeli prav lep družinski večer. Okrog 7. ure zvečer se nas je zbralo precej sodrugov in naših pristašev v salonu „pri Jeleni“. Škoda, da smo premalo natančno povedali ljudem, kedaj bomo prirejali te večere ker sodrug predavatelj dr. Tuma iz Gorice nam je tako dobro in razumljivo govoril o „Socializmu in veri“, da nam ne bo nikdar žal, če se udeležujemo takih sestankov. Da smo bili vsi zadovoljni z zgoraj omenjenim predmetom, je razumljivo. Saj naše delavstvo še posebno ne zna ločiti, kaj je vera in kaj socializem, da sta to dva faktorja, ki direktno nimata nič skupnega. Sodrugi govornik nam je toraj najprvo govoril o verah starih narodov, kako so se bali raznih naravnih prikazni, in jih vsled tega po božje častili, kako so se vere z omiko spreminjale in je prišel slednjič do Kristove, t. j. katoliške vere.

Povedal je, zakaj se je ta vera tako hitro širila posebno med preprostim ljudstvom, namreč zato, ker je imela v sebi nauk: „Ljubi svojega bližnjega“. In ljudstvo, tlačeno od svojih tiranov, se jo je zato z veseljem oprijemalo, misleč, da mu bo pomagano. Toda Kristovi namestniki so vero popolnoma predrugačili, so jo iztrgali iz ljudskih src in mu vsadili v srce strah pred bogom in peklom. Da se bo z omiko vera zopet pretvarjala, je rekel dalje, je gotovo, ker ravno zadnji čas se sliši, da mnogo duhovščine ni zadovoljno z nauki sv. stolice. Socializem pa, ki ima že v vseh verah milijone privrženecv, bo gotovo zmagal, ker edino v njem se uči pravi

Kristov nauk „ljubi svojega bližnjega“. Duhovščina vseh časov pa je učila na tem svetu potrpljenje in trpljenje in na drugem pa zopet trpljenje, to je večno pogubljenje. — Navzoči so celo predavanje z največjim zanimanjem zasledovali. Ko je še sodrug Stare omenil važnost praznovanja prvega maja, smo se s hvaležnim srcem za tako zanimivo predavanje razšli.

„Slovenec“ in „Naša Moč“ pišeta dolge članke o Šušteršičevem shodu, ki ga je imel dne 10. m. m. na Jesenicah. Da ni bil bogve kako velik in zanimiv, smo že zadnjič poročali. Dokaz temu je pa tudi, da sedaj njih lastni pristaši zabavljajo čez jeseniško duhovščino in Šušteršiča. Marsikdo je mislil, da bo v tem govorniku videl kakega nadangelja, ki bo z besedo ubil socialne demokrate, pa se je začudil, ko je videl, da ta božji mož jemlje iz župnikovih rok „Rdeči Prapor“ in prebira za kake neumnosti je že glasoval v državnem zboru. Okrog delavskega doma so letali orožniki ter čuvali govornika in kmete. Pač žalostno, da si ne upajo napraviti kakega javnega shoda brez orožnikov. Sicer je pa na Jesenicah klerikalcem odklenkalo za vselej, kar je tudi prav.

„Slovenec“ in njegova hčerka „Naša Moč“ mečeta zadnji čas vedno Sokole in socialne demokrate v eno vrečo. Mi v resnici s Sokoli nimamo ničesar opraviti, če so pa oni v raznih delavskih vprašanjih z nami za eno, jim bo to vedno le v čast, in vedno bodo večje spoštovanje uživali, kakor pa če bi se družili s kakimi klerikalnimi elementi, ki so vsaki pošteni delavski stvari nasprotni.

„Konsumno društvo za Jesenice in okolico“ se lepo razvija. Kdor še ni član, naj takoj pristopi.

„Naprej!“ Na Jesenicah in Savi bi moral biti vsak delavec odjemalec našega „Napreja!“ Na delo!!

Nastopili so zopet topli dnevi, dnevi, v katerih bodo naši delavci vedno premočeni vsled silne vročine. Pri „Martinovih pečeh“, kjer je vročina neznosna, je seveda najhujše. Tu postane delavec v nekaj letih gotovo jetičen, če se drugače ne ponesreči. Mislili bi, da so ti delavci gotovo dobro plačani. Toda žalostna resnica je, da tako slabo plačanih ljudi, kakor so ravno ti, ni v nobenem oddelku v celi tovarni. Koliko vsak delavec zapravi samo na boljši hrani in pi-

jači, da more vsaj nekaj časa vzdržati tako hudo trpljenje. Se pa dobe nekateri veteranarji, pa zbadajo, tožijo in nagajajo toliko časa delavcu, ki je mogoče drugačnega političnega mišljenja kakor oni, da mora nehote zapustiti tovarno. Sramota za take, ki vidijo, da se ravno v tem oddelku tako grdo postopa z delavci kot nikjer drugje, ki se jih za prazen nič odpušča iz tovarne. Zraven so pa sami nesložni, tožijo se mojstrom in ti vodstvu tovarne. Delavci, ali ne vidite, kako so drugje po drugih oddelkih vse bolj pametni. Ali ne spoznate, da vas bode ta nesloga pripravila do tega, da boste še slabše plačani kot dosedaj. Premislite, potem pa nastopite kot en mož. Močni ste dovolj!

Kakor se od več staršev sliši, ki pošiljajo svoje otroke v nemško šolo je kaplan Kogel, ki ondi poučuje, velik pohujševalec otrok. Vedno zabavlja čez socialno-demokratske časopise in čez stariše, ki ga berejo. „Naprej“ mu je trn v peti. Kdor ta list bere, ni nič vreden. „Vi, otroci, ga ne smete nikdar brati, grdo je to tudi od vaših starišev, vendar,“ pripomni nazadnje g. Kogelj strahopetno, „tega ni treba praviti doma“.

Nov davek ali novo prešo so napravili v „ajmohtu“. Pozimi so igrali razne sv. Neže i. t. d., sedaj bodo pa kazali take svete podobe potom kinematografa.

Iz Št. Petra na Krasu Liberalci izdajajo list „Slovenski Dom“, ki se včasih rad zadira v socialne demokrate. Pred kratkim je imel v štev. 14 od 2. aprila dopis pod naslovom: „Socialna demokracija, kje si?“ Na ta dopis odgovarjamo, da tistih 6 delavcev ni bilo nikoli in noben član naše organizacije. Resnica je, da so dotičniki tudi zagrešili precej čuden prestop, in železnica jih je vzela zopet nazaj v delo kot novince. Za kazen izgube leta. „Slov. Domu“ in njegovim mame-lukom pa povemo, da skrbi socialna demokracija za tiste, ki so njeni člani; za tiste, ki pa niso v njenih vrstah, pa nima povoda letati po žerjavico v ogenj. — Kdor ima razum na pravem mestu, že ve, kaj mu je storiti!

Iz Vrhnike.

Po celi Slovenski se vse lepo giblje, delavstvo se povsod probuja in stopa v vrste organiziranih delavcev, le na Vrhniki se zdi, da imajo gospodje kaplani vse v rokah. Posebno je ob-

lasten g. Vovko. Zdaj so napravili neko gospodinjstvo šolo, in halo — vse se mora iti učit „gospodinjiti“ ter plačat precejšen znesek za učenje. Naši klerikalci že tako počenjajo, kot bi bili res absolutni gospodarji cele dežele. Delavstvo Vrhnik, predrami se iz spanja ter začni čitati naše delavske časopise „Naprej“, „Rdeči Prapor“ i. t. d. Iz teh boš izvedel resnico! Pojdimo tudi Vrhničanje za ostalim svetom, ki gre naprej — ne pa nazaj.

Strojarji Vrhnik, pozor! Ljubljanska podružnica strojarjev Avstrije bo sklicala v mesecu maju konferenco vseh slovenskih strojarjev. Tovariši, ko dobite poziv, pohitite v Ljubljano, da se pogovorimo o težnjah strojarske stroke.

Iz Tržiča.

Tržič na Gorenjskem V ljubljanskem „Slovenecu“ se nekdo, ki se razodeva po svojem slabotnem razumu, zaletava v sodruga dr. Tuma radi predavanja, ki ga je imel pri nas. Ker vidimo, da objavlja „Rdeči Prapor“ to predavanje, ga bodo čitatelji itak poznali in kdor s tem primerja „Slovenčeve“ napade, bo strmel, kako more priti v človeške možgane toliko neumnosti in zlobe. Najbolj verjetno se nam zdi, da ne vedo ne „Slovenec“, ne njegovi dopisniki, kaj je vera, in kaj je socializem. Golovo pa napravljajo s takimi hudobnimi napadi, ki so čisto brez soli, najslabšo uslugo ravno veri. Vidimo pa tudi, da je res bolje, predavati navadnim delavcem, nego klerikalnim „omikancem“. Mi, „navadni“ delavci, smo razumeli predavanje dr. Tume, „izobraženi“ klerikalec ga pa niso razumel, ker bi drugače ne bil mogel napisati takih bedarij. Kaj je neki hotel s svojim dopisom? Morda poučevati delavce? Ravno po tem dopisu spoznavamo, da se ne more pameten človek ničesar naučiti pri „Slovenecu“. Ob takih predavanjih, kakršno je bilo dr. Tumovo, se pa poslušalec prav mnogo nauči; posebno važno je, da se nauči misliti. Nemara se pa klerikalci ravno tega najbolj boje. Saj razumemo. Med nami je nekoliko takih, ki so jih včasih poslušali, pa so jim pokazali hrbet ravno zato, ker je tam misel glavni greh. „Slovenec“ naj le tako piše dalje, pa bo oddnedodne več takih, ki mu bodo obračali hrbet.

Iz Tržiča. Papov je dobil, kar je zaslužil. Ljubljanska deželna sodnija ga je obsodila na 3 mesece zavora. Kdo bi si to mislil, da bo tak

krščansko-socialen voditelj sedel za svoje „vspešno delovanje“. „Naša Moč“ — kje si? Govori!

Iz Tržiča. Zmagali so? Kdo? I no: liberalno-klerikalni nemški kandidatje v splošno podporno bolniško blagajno. Vse je šlo na plan! Učenci so volili, nemški mešarji, liberalni oštirji. No, ne hudujmo se — izpoznali smo marsikoga, kar je tudi prav dobro. Nastopili smo prvič. Častno število glasov smo prejeli. Znak: da krepko stojimo!

V organizacijo, Tržičani! Ponovno kličemo: na agitacijo za organizacijo. Vsi na delo.

Iz Tržiča Klerikalci so ptički. Snujejo vedno kaj novega; stare podrtije pa znajo s sladkimi besedami in pobožnimi frazami zakriti. Papov je že rehabilitiran. Malo jeze je še v tistih, ki so bili tepeni, pa: iz ljubezni do bližnjega se mora tudi Papovu odpustiti, saj je vzoren katoliški mož. Dà, dà — je že tako!

Iz Zagorja.

Sodrug Miha Čobal je zadnji čas cilj strastnih, hudobnih napadov takih ljudi, ki v svoji vnebovpijoči neumnosti mislijo, da bi bilo treba uničiti le sodruga Miha Čobala, pa bi s tem uničili tudi socialistično organizacijo v Zagorju. Ta misel je tako trapasta kakor buče tistih tepcev, v katerih se je splodila. Zato pa niso brezvestni napadi, katerim je obrekovanje na čelu zapisano, nič manj lumpovski. Socialistične organizacije v Zagorju ne bodo uničili niti zizibambule, niti oni junaki, ki jih kličejo na pomoč; ampak to bodo s svojim infamnim obrekovanjem dosegli, da bo kmalu vsak pošten človek pljunil pred njimi. Kakšen je boj, ki ga vodi ta družba proti sodrugu Čobalu in posredno proti organizaciji, kaže sledeči slučaj. Neka ženska K. je tožila sodruga Čobala pri okrajnem sodišču v Litiji; najprej jo je namreč tožil Čobal, ker se mu je poročalo, da je rekla: „Tista očitanja, ki so bila v ‚Slovenskem Narodu‘, se bodo že dala dokazati.“ Ona ga je pa tožila, češ, da ji je očital, da je hotela v tej pravdi vplivati na priče. Minolo sredo popoldne je imela biti razprava radi njene tožbe. A preden se je razprava začela, je tožiteljica izjavila, da brezpogojno opušča tožbo. Ker mora vsled tega plačati vse stroške, je jasno, da je bila v njenem interesu, opustiti tožbo. V Zagorju so glavni liberaloni kakor na žrjavici čakali na izid tega procesa, ko so pa zvedeli, kako

klaverno se je končal, so se vsi odplazili domov. Morda bo obrekovalce s časom vendar minilo veselje nad njihovim podlim poklicem.

Zagorje ob Savi. Dne 24. aprila, za tretjo uro popoldan je sklicala N. D. O. iz Ljubljane v Sokolskem domu društven shod. Vabil so razdelili po Zagorju, tisoč in Lekah čez 300, delili so jih tudi socialnim demokratom. Ob 3. pa je bilo samo 7 oseb y dverani, čakali so do 4., dokler pa je imela gospoda veliko posla, da so nabrali 20 zborovalcev. Na zborovanju sta bila samo 2 rudarja, drugi zborovalci pa so bili gostilničarji in trgovci. Današnji shod je menda tudi gospode iz Ljubljane prepričal, da v Zagorju niso tla za to komedjantarsko družbo. Gospod Škerl in Juvan sta ob 1/25. šla vsa poparjena proti postaji, hišnik Sokolskega doma pa si je brisal solzne oči, v tem ko je plemeniti Podškalski preklinjal socialne demokrate: Glej, ti so krivi, da nimamo nič ljudi za seboj!

Sodrug Jakob Sajko, steklobrusni mojster, nam piše: Nekdo me je v „Glaserbeiter-Zeitung“ z dne 3. marca napadel, da sem samo zato organiziran, da špioniram v stranki, da pomočnike izkoriščam i. t. d. Izjavljam: Organiziran sem že od leta 1896, nikoli mi ni mogel nihče reči, da nisem izvrševal kot socialist svojih dolžnosti — če se ne strinjam v vsem s tem ali onim, in naj bo to tudi kak voditelj organizacije, potem to še ni krivica. Grdo je, če se napada iz zasede. Kdor ima kaj proti meni — ta naj se pod obdolžitve podpiše, potem bova naprej govorila! Drugače ostane navaden obrekovalec!

S Štajerskega.

Trbovlje Zahvala. Podpisani izrekam tem potom gospodu dr. Juro Hrašovcu, odvetniku v Celju, najtoplejšo zahvalo za izborno zastopstvo v tožbi Berdaha proti meni. Obenem se zahvaljujem vsem onim, ki so mi pri oprostitvi in obsodbi čestitali. Trbovlje, v aprilu 1910. Ignacij Sitter, rud. tajnik.

Griže. Gospod urednik! Dovolite tudi meni prostorček v svojem listu, da nekoliko popišem neznanske razmere, katere vladajo med delavstvom g Lappa. G. Lapp se je sicer izrazil, da ljubi delavce kot svoje otroke, toda dejanski nam kaže ravno nasprotno. Kako nas plačujejo, to je že res škandalozno; tako na pr. znaša navadna dnevna plača za kopača 2 K 35 v, pri enakem delu po akordu pa so zaslužili še pod dnevno

plačo. Kako ne. Delo je slabo, akord majhen, potem še paznik Graniger mešetari in tako meri, da delavcem kolikor mogoče zaslužek zmanjša. Če se pomisli, da delavec že za svojo osebo potrebuje najmanj 50 K pri taki draginji, za ostalo družino, če skromno računimo, tudi 50 K, torej skupaj 100 K, zasluži pa le 40 do 50 K, se razvidi, da mu je za umreti preveč, a za živeti premalo. Očividni dokaz temu bi lahko podal g. Praznik, kateri ima zabeleženih v svojih knjigah okroglih 8000 K, katere mu dolgujejo delavci na živilih. Razentega pa še drugi trgovci, katerim delavci vsled slabega zaslužka tudi ne morejo plačevati živil. Mi smo stavili veliko zaupanja v poslanca Pišeka, katerega pa še nismo videli, če tudi je naš poslanec. Njega baje spodnještajerski farovži in Marijine device bolj brigajo, kot pa zatirano delavstvo, katere je dolžan zastopati. Naj bi rajši opisal v deželni zboru te razmere, da bi se enkrat temu pl. g. Lappu stopilo na prste.

Eden v imenu vseh.

Samomor. Minoli ponedeljek zvečer je prišel v neki hotel v Ljubljani rudniški blagajnik iz Zagorja, Alojzij Walla. Ker ga drugi dan do 2. popoldne ni bilo nič videti, je sobarica odprla sobo in opazila, da leži Walla v krvi na tleh. Policijska komisija je našla na umivalni mizi samokres, v katerem je bila ena polna in ena prazna patrona, na mizi pa je ležal list s prošnjo, da bi se o smrtnem slučaju obvestila Wallova soproga in rudniško vodstvo v Zagoru. Na desnem sencu so našli rano, izvirajočo od strela. Truplo je bilo že popolnoma trdo in se je nesrečnež moral ustreliti kmalu zvečer. Policija je takoj brzojavno obvestila Wallovo soprogo in rudniško vodstvo. Domneva se, da si je nesrečnež vzel življenje iz žalosti, ker mu je pred kratkim umrl edini sin. Blagajna je popolnoma v redu. Truplo pokojnikovo so začasno prenesli v mrtvašnico k Sv. Krištofu, odtod pa so je pripeljali v Zagorje.

Zagrebski Franck

priporočujemo
kot priznano

sl. zagor 1855, 1-101

kot lovarniško znamko

najboljši

pridatek!

za kavo!

Mlado, staro,
Vsak pove:

Ta pa je za me!

Ker se samo ž njim krepčam,
Vedno zdrav želod'c imam!

Najboljši želodčni liker!

sladki in grenki.

Ljudska kakovost liter K 2-40.

Kabinetna kakovost „ „ 4-80.

Naslov za naročila: „FLORIAN“, Ljubljana.

Svarimo pred ponaredbami!

„Jurjevo čistilo“

je danes specialiteta vseh kren, oslane vedno sveža, torej se ne posuši, daje najlepši in najhitrejši blek, se dobiva povsod in ima ljubljanski grad kot varstveno znamko.

Vsak kdor varuje svoje čevlje, rabi edino

„Jurjevo čistilo“

ki je v svoji dobroti nedosegljivo.

V vedni uporabi napravi **usnje zelo mehko.**

Edina izdelovalca:

Kregar & Seljak - Ljubljana.

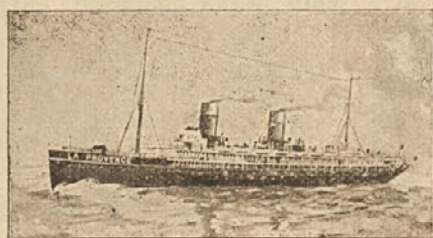
PREVIDNOST

skrbne

gospodinje

temelji na tem, da pri nakupu Kathreiner Kneippove sladne kave ne zahteva samo sladne kave ampak vsakokrat izrečno naglaša, da hoče Kathreiner in vzame le take izvirne zavitke, na katerih se nahaja slika župnika Kneippa kot varstvena znamka in ime Kathreiner. Le ti znaki jamčijo za pristnost Kathreinerja

Samo 6 dni!

Ed. Šmarda

12—11 potovalna pisarna
v Ljubljani, Dunajska cesta šte. 18.

Francoska linija Havre-
New-York **samo 6 dni!**

GRIČAR & MEJAČ, Ljubljana
Prešernove ulice šte. 9

12—10

priporočata v največji izberi po najnižjih cenah

obleke za gopode, obleke za dečke, obleke za otroke, površnike za
gospode in dečke, žakete za dame, paletu za dame, plašče za deklce.

Kmečko - delavska gospodarska zadruga

Dobravlje :: p. Sv. Križ, Goriško :: Dobravlje

Priporoča svojo

bogato zalogo izbornih vin.

V Ljubljani ima zalogo v Vodmatu „pri Mraku“. Po
cenah je vprašati v prodajalni Konsumnega društva
za Ljubljano in okolico, Vodmat, Bohoričeva ulica.

Kašelj.

Kdor trpi na kašlju, rabi naj povsod preizkušeno olajševajoče in zelo okusne

Kaiserjeve prsne karamele.

5120 notarsko overovljenih spričeval kaže uspehe pri kašlju, hripavosti, kataru in zažlemanosti.

Paketi po 20 in 40 vin. — Pravi so le z znamko: «Tri jelke». — Zaloga pri

Danielu Pircu, lekarnarju v Idriji.

Anton Bajec

24-8

== umetni in trgovski vrtnar ==
v Ljubljani :: Pod trančo.

Cvetlični sal izdeluje šopke, vence s trakovi.

Vrtnarija na Karlovski cesti 2.

: Zunanja naročila točna. :

Dragotin Puc

tapetniški in preprogarski mojster

Ljubljana :: Marije Terezije cesta 16.

Edina

KOLINSKA
KAVINA
PRIMES

je

najokusnejši

in edino

pristni domači izdelek